

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla

Deliller ve Mucizeler Ansiklopedisi

Muhammed ﷺ peygamberliğinin ve Kur'an'ın doğruluğunun delilleri

Bilimsel mucizeler · Tarihî ve arkeolojik tanıklar · Gerçekleşen kehanetler

Tevrat ve İncil'in müjdeleri · Cin, sihir ve gayb âlemi

Bir çocuğun anlayacağı şekilde açıklanmış · 157 renkli çizim

Gücüne göre sıralanmış 157 delil

Altıncı Bölüm

Dildeki Mucize ve Meydan Okuma

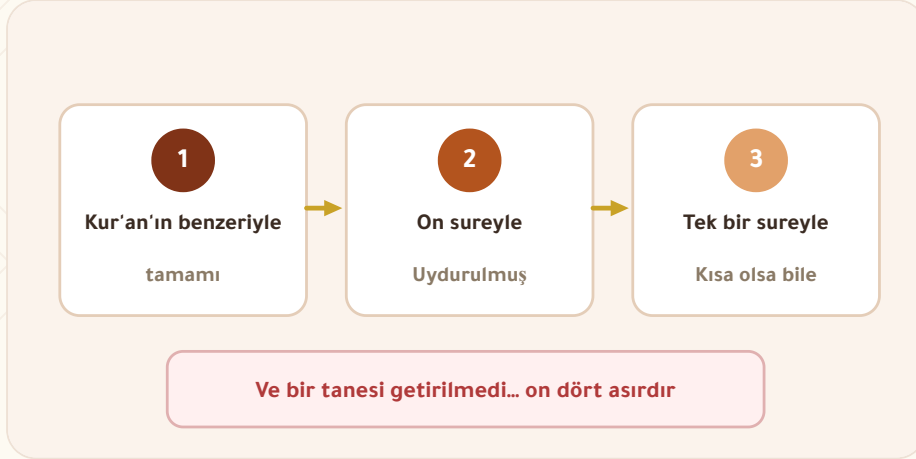
En büyük mucize ne göktedir ne de yerde — bizzat Kitabın kendisindedir: bin dört yüz yıldır açık duran ve hiç kimsenin kabul etmeye cesaret edemediği bir meydan okuma.

12 delil

Üç Kez İndirilen Meydan Okuma — Hiç Kabul Edilmedi

Eğer kulumuza indirdiğimizden şüphe içindeyseniz, haydi onun benzeri bir sure getirin ve Allah'tan başka şahitlerinizi de çağırın; eğer doğru söyleyenlerseniz.

Bakara suresi — 23. ayet

Meydan okuma, mümkün olanın en azına ulaşıncaya dek basamak basamak iner

🔍 Sade sözlerle

Kur'an, Araplara onun bir benzerini getirmeleri için meydan okudu. Âciz kalınca çıtayı indirdi: on sure. Yine âciz kalınca daha da indirdi: **tek bir sure**, üç kısa ayetlik olsa bile. Ve bugüne kadar onu kimse getiremedi.

⌘ O zaman insanlar ne sanıyordu?

Araplar **tartışmasız biçimde beyan ehli bir millett**i. Şiir onların divanı ve övüncüydü; Ukâz'da ve Zülmecâz'da bunun için panayırılar kurulurdu, öyle ki en güzel kasidelerine, mertebelerinin yüksekliğinden ötürü Muallakat adı verildi. İmru'ülkays, Züheyr, Lebîd ve Tarafe onlardandı. Ve bu davayı en kolay yoldan düşürmeye herkesten çok ihtiyaçları vardı.

🔧 Bilim bugün ne diyor?

On dört asır geçti; deneyenler oldu, hiçbirisi ayakta kalmadı. Yalancı Müseylime'ye, İbnü'l-Mukaffa'ya ve başkalarına nispet edilenleri okuyan kimse, bunları **bir muâraza değil, bir alay konusu** olarak bulur. Meydan okuma hâlâ ayakta ve bugün imkânlar çok daha büyük: dil kurumları, üniversiteler, dijital sözlükler, üslup çözümleyen bilgisayarlar. Buna rağmen dil ehlinin "işte bunun benzeri" diyeceği tek bir metin ortaya konmuş değil.

✦ Bu neden kesin bir mucizedir?

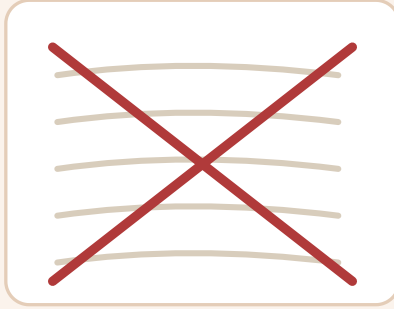
Bu meydan okumayı eşsiz kılan iki şey var. Birincisi: **aşağı doğru inen kademe** — ki bu, meydan okuyanın âdetinin tam tersidir. Abartan kimse, erişilmez kalsın diye çıtayı yükseltir; bu ise mümkün olan en alt sınıra ininceye kadar indirdi: **tek bir sure, hatta Kur'an'ın en kısası kadar olsun**. İkincisi: **herkesten yardım almalarına izin vermesi**: "Allah'tan başka şahitlerinizi de çağırın" — yani hepiniz toplanın, dilediğinizi çağırın. Sonra bir başka ayette sonucu peşinen kesin olarak bildirdi: **"Bunu yapamazsanız — ki asla yapamayacaksınız"** — hiçbir kumarbazın cüret edemeyeceği bir gelecek hükmü.

Ondan Önce Hiçbir Kitap Okumuyordun

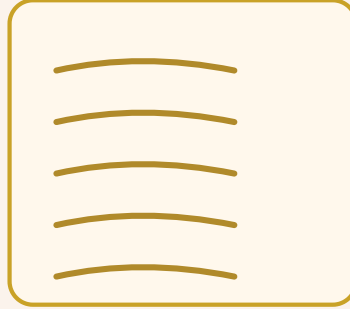
Sen bundan önce hiçbir kitap okumuyor ve onu sağ elinle yazmıyordun; öyle olsaydı, bâtil peşinde koşanlar elbette şüpheyne düşerlerdi.

Ankebût suresi — 48. ayet

Okuyup yazsaydı yalanlayanın elinde delil olurdu

Ne okur ne yazar

Arapçanın en belîğ kitabı

Ümmîlik burada bir eksiklik değil... delilin kendisidir

Sade sözlerle

Peygamber ﷺ **ne okuyor ne de yazıyordu** ve kimseden ders almamıştı. Ayet bunu anar ve sebebini de bildirir: okuyup yazsaydı **insanlar şüpheyne düşer** ve "kitaplardan aktardı" derlerdi.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Mekke'de yazı nadirdi; yaygın olan ümmîlikti. Bununla birlikte Mekke'de okuyup yazan kimseler vardı; yarımada da kitapları ve âlimleri bulunan Yahudiler ve Hristiyanlar vardı. Peygamber ﷺ okur yazar olsaydı, itham hazır olurdu ve buna verilecek bir cevap da bulunmazdı.

Bilim bugün ne diyor?

Peygamber'in ﷺ ümmîliği, siyerindeki en sağlam tarihî gerçeklerdendir ve kendi zamanındaki muhalifleri bunu tartışma konusu yapmamıştır — hâlbuki kusur aramaya en hevesli olanlar onlardı. Onu **bunun dışında her şeyle itham ettiler**: şair dediler, sihirbaz dediler, kâhin ve deli dediler; "Ona ancak bir insan öğretiyor" dediler — Kur'an da şöyle cevap verdi: "İma ettikleri kişinin dili yabancıdır; bu ise apaçık bir Arapçadır." Yani işaret ettikleri adam Arapçayı doğru dürüst bilmiyordu bile.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Kur'an burada **kendisine karşı ileri sürülebilecek delili önce ortaya koyuyor, sonra onu çürütüyor**. Bu, ancak kendinden emin olanın tuttuğu bir yoldur. Ayet şunu söyler: hayret edilecek şey bu kitabın büyük olması değil, **okuma yazma bilmeyen** birinin dilinden gelmiş olmasıdır. Sonra işi daha da ağırlaştırdı: metin, önceki ümmetlerin haberlerini ve ince tarihî ayrıntıları, miras, yargı ve savaş konularında eksiksiz hükümleri, henüz bilinmeyen kevnî hususların tasvirini içeriyor. Bütün bunlar, tek bir satır okuyamayan bir adamdan. **"Öyle olsaydı bâtil peşinde koşanlar şüpheyne düşerdi"** sözünün mânası da budur: şüphe kapısını kapatan, onun ümmîliğidir.

Yirmi Üç Yıl... Tek Bir Çelişki Bile Yok

Hâlâ Kur'an'ı gereği gibi düşünmezler mi? Eğer o, Allah'tan başkasının katından olsaydı, onda birçok çelişki bulurlardı.

Nisâ suresi — 82. ayet

Olaylara göre parça parça iniş; bir oturuşta yazılmış eser değil

Mekke

23 yıl

Medine

Savaşta ve barışta · yoksullukta ve varlıkta · zayıflıkta ve güçte
Sevinçte, hüznünde, hicrette, kuşatmada... tek harfte çelişki yok

Tek oturuşta yazılmayan, gözden geçirilmeyen, düzeltilmeyen kitap

Sade sözlerle

Kur'an **yirmi üç yıl boyunca parça parça**, olaylara göre bir ayet ve birkaç ayet hâlinde indi — savaşta ve barışta, darlıkta ve bollukta. Buna rağmen onda ne bir çelişki, ne yöntem değişikliği, ne de önceki bir sözden dönüş bulursunuz.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Kitaplar bir oturuşta telif edilir, sonra yayımlanmadan önce gözden geçirilip düzeltilir; böylece çelişkileri ayıklanır. Kur'an ise **indiği anda** insanlara okunuyor, onlar da ezberleyip yazıyorlardı; geçmiş olanı değiştirmenin ise hiçbir yolu yoktu. Üstelik Mekke'de inen her şey, hicretten yıllar önce muhaliflerinin elindeydi.

Bilim bugün ne diyor?

Bugün bunu herkes kendisi sınayabilir: yirmi yıla yayılan, akaidi, hukuku, tarihi, ahlakı, kâinatı ve insan nefsinin ele alan bir metin yazsın, sonra sonunda gözden geçirilsin ve içinde çelişki bulunmasın. Araştırmacılar — Müslüman olan ve olmayan — on dört asır boyunca Kur'an'da çelişki aradılar; "Müşkilü'l-Kur'an" ve "muhtelif ayetlerin te'vili" üzerine baştan sona kitaplar yazıldı ve hepsi şu sonuca vardı: ihtilaf gibi görünen şey **bir çeşitlilik farkıdır, bir karşıtlık değil**.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Ayet burada bir iddia değil, **uygulanabilir ilmî bir ölçüt** sunuyor. Diyor ki: beşerî olsaydı **onda birçok çelişki bulurdunuz**. Bu, mantıken de doğrudur: değişken şartlar içinde yirmi yıla yayılan bir metin, sahibinin hâlindeki değişimin izini taşımak zorundadır. Daha da şaşırtıcı olanı, üslubun hâle göre değişmemesidir: af ve merhamet ayetleri **zaferden sonra** indi, öncesinde değil; sebat ve vaat ayetleri ise **yenilgide ve kuşatmada** indi. Metin, sahibinin hâlinin yansıması olsaydı, beklenen bunun tam tersi olurdu.

Velîd b. Muğîre'nin Şahitliği

Vallahi onda bir tatlılık var, üzerinde bir parlaklık var; altı bereketli, üstü meyveli. Bunu bir insan söylemez.

Hâkim ve Beyhakî Delâil'de rivayet etti — siyer kitaplarında meşhurdur

Kureyş'in en akıllı ve en düşman adamı söyledi

"Onda bir tatlılık... üzerinde bir parlaklık"

"Altı bereketli, üstü meyveli"

"Bunu bir insan söylemez"

Sonra dönüp dedi: "Bu, ancak nakledilen bir sihirdir"

Gerçeği itiraf etti... sonra kavmini hoşnut edecek bir hüküm seçti

♀ Sade sözlerle

Velîd b. Muğîre, Kureyş'in en zeki ve söz sanatını en iyi bilen kişilerindendi; davanın da en azılı düşmanlarındandı. Kur'an'ı iştince onu en güzel sözlerle niteledi ve **"Bunu bir insan söylemez"** dedi. Sonra kavmi onu sıkıştırdı ve "Bu, aktarılagelen bir sihirden başkası değildir" dedi.

⌘ O zaman insanlar ne sanıyordu?

Kureyş, hac mevsiminden önce hacılara Muhammed ﷺ hakkında söyleyecek tek bir söz arıyordu; bu yüzden en akıllıları ve şiiri, beyanı en iyi bilenleri olduğu için Velîd'in etrafında toplandılar. Ona sundular: kâhin mi? deli mi? şair mi? sihibaz mı? — o ise **bunların hepsini reddetti**, hem de söz sanatının kendi delilleriyle.

⚙ Bilim bugün ne diyor?

Kıssa, siyer ve tefsir kitaplarında meşhurdur; onun hakkında Müddessir suresinde şunlar indi: **"O düşündü ve ölçüp biçti. Kahrolası, nasıl ölçüp biçti! Yine kahrolası, nasıl ölçüp biçti! Sonra baktı. Sonra kaşlarını çatı, suratını astı. Sonra arkasını döndü ve büyüklendi; ardından: Bu, aktarılagelen bir sihirden başkası değildir, dedi"**. Ayetler onun ruh hâlini nokta nokta tasvir eder: düşünme, sonra ölçüp biçme, sonra bakma, sonra yüz ekşitme, sonra sırt çevirip büyükleme, sonra da kavmini hoşnut ettiği hüküm. Kâhinliği ve şiiri reddederken kullandığı deliller de ondan ayrıntısıyla nakledilmiştir.

✦ Bu neden kesin bir mucizedir?

Hasmın şahitliği, şahitliklerin en güçlüsüdür; özellikle de o hasım **şahitlik ettiği alanın uzmanıysa**. Velîd, kasidelerin kendisine sunulduğu bir şiir hakemiydi. Ve Kur'an ile ona dıştan benzeyen her şey arasında ince, teknik bir ayırım yaptı: şiir için "Ben şiirin hepsini bilirim... bu şiir değildir" dedi; kâhinlik için "Bu, kâhinin mırıltısı da seci'i de değildir" dedi. Sonra onun yapısını tarif etti: **"Altı bereketli, üstü meyveli"** — yani dışı güzel, içi mana yüklü. Bu, bir hayranın övgüsü değil, düşman bir uzmanın teknik tespitidir. Üstelik **kavminin baskısı üzerine** sözünden dönmesi — ki Kur'an'ın kendisinde kayıtlıdır — yalanlamanın aklî bir kanaat değil, içtimâî bir tutum olduğunu ortaya koyar.

Ne Şiir, Ne Nesir, Ne de Kâhin Seci'i

O, bir şairin sözü değildir; ne kadar az inanıyorsunuz! Bir kâhinin sözü de değildir; ne kadar az düşünüyorsunuz!

Hâkka suresi — 41-42. ayetler

Arapçanın bilinen hiçbir kalıbına girmeyen bir metin

Sade sözlerle

Arapçada yüksek sözün üç biçimi vardı: vezinleriyle **şiir**, serbest **nesir** ve **kâhinlerin seci'i**. Kur'an ise bunlardan hiçbirini değil — başlı başına bir türdür.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Araplar, şiirin vezinlerini, bahirlerini ve kafiyelerini yeryüzünde en iyi bilen millettir; bir beyitteki kırıklığı sezgiyle yakalarlardı. Kâhinlerin seci'ini de bilir, zorlamasıyla alay ederlerdi. Buna rağmen **Kur'an hakkındaki sözleri şiddetle çalkalandı**: şiir dediler, sonra sihir, sonra kâhinlik, sonra evvelkilerin masalları — her görüş bir öncekini çürütüyordu.

Bilim bugün ne diyor?

Kur'an şiirden ayrılır, çünkü **ne bir vezne ne de sabit bir kafiyeyle bağlıdır**; nesirden ayrılır, çünkü onda **içten bir ritim ve düzenli fâsılalar** vardır; seci'den ayrılır, çünkü kâhin seci'inde **lafız, fâsıla uğruna zorlanır**; Kur'an'da ise fâsılalar manaya tâbi olarak gelir, ona hükmetmez. Fâsıla ile kâhin seci'i arasındaki bu ayrım, Arap belagat âlimleri nezdinde yerleşmiş bir konudur. Müsteşrik Arberry, Kur'an'ın belagatinin ve ritminin öyle güçlü ve etkili olduğunu, her tercümenin aslın parlaklığı yanında soluk bir nüsha olarak kaldığını söylemiştir.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Hasımların sınıflandırmadaki bu çalkantısı, delilin kendisidir. Bir sanatın uzmanları bir metni kendi sanatlarının hiçbir başlığı altına yerleştiremiyor ve onun hakkındaki sözleri meclisten meclise çelişiyorsa, bu, metnin onların bildiği türün dışında olduğunu işaretidir. Kur'an bu çalkantıyı bizzat onların aleyhine kaydetti: **"Bak, senin için nasıl misaller getirdiler de saptılar"**. Sonra onlara, ustası oldukları ölçüyle meydan okudu: kılıçla değil, malla değil, **yeryüzünde herkesten üstün oldukları kendi sanatlarıyla**. Bir kitap uyduran kimse ise, hasımlarına üstün oldukları alanda meydan okuma kumarını oynamaz.

Sahibine Sitem Eden Bir Kitap

Yüzünü ekşitti ve arkasını döndü; kendisine o âmâ geldi diye. Ne bilirsin, belki de o arınacaktı.

Abese suresi — 1-3. ayetler

Peygamber'e ﷺ açık sitem içeren ayetler

“Yüzünü ekşitti ve döndü” · “Allah seni affetsin, neden izin verdin?”

“Bir peygambere esir alması yakışmaz” · “İçinde gizliyordun”

Sonra namazda insanlara açıktan okunur

Ve ezberlenir, yazılır, asla silinmez

Bir kitap uyduran kimse, içine kendi kınanışını koymaz

🔍 Sade sözlerle

Kur'an'da **bizzat Peygamber'e ﷺ sitem eden** ve onun bir tutumunu düzelten ayetler vardır. Bu ayetler namazda insanlara açıktan okunur, küçük büyük herkes onları ezberler; ne çıkarılmış ne de yumuşatılmıştır.

⌚ O zaman insanlar ne sanıyordu?

Peygamberlik iddia eden birinin **kusursuz, eksiksiz bir imaja** ihtiyacı vardır; düşmanları da en küçük sürçmeyi kollar. Öyleyse ona sitem eden, içtihadını hatalı bulan bir metnin inmesi ve sonra mescitte herkesin önünde okunması, her türlü siyasî ve psikolojik hesaba aykırıdır.

🔗 Bilim bugün ne diyor?

Örnekler çok ve açıktır: bir âmâdan yüz çevirip Kureyş'in ileri gelenlerine yönelmesi üzerine inen **Abese suresinin tamamı**; Tebük'ten geri kalanlara izin vermesi üzerine **“Allah seni affetsin; onlara niçin izin verdin?”**; Bedir esirleri hakkında **“Yeryüzünde ağır basıncaya kadar hiçbir peygambere esir alması yakışmaz”**; **“Allah'ın açığa çıkaracağı şeyi içinde saklıyor ve insanlardan çekiniyordun; oysa asıl çekinmen gereken Allah'tır”**; ve **“Allah'ın sana helâl kıldığını niçin haram ediyorsun?”**. Âişe radiyallahu anhâ şöyle demiştir: Peygamber ﷺ vahiyden bir şey gizleyecek olsaydı, bu ayeti gizlerdi.

✦ Bu neden kesin bir mucizedir?

Bu, bu bahisteki en güçlü akli delillerdendir ve tarihçilerin **“utanç ölçütü”** dediği şeydir: nakledenin çıkarına zarar veren metin, doğruya daha yakındır. Ve dikkat edin: sitem, kenarda kalmış meselelerde değil, **büyük siyasî ve askerî kararlarda** gerçekleşti: esirlere muamele, münafıklara izin verilmesi ve kendi evindeki şahsî bir durum. Buna bir ayrıntı daha ekleyin: Kur'an **bazı sorulara cevap verdi, bazılarını vermedi**; hatta ifk hadisesinde, eşi itham altındayken Peygamber'e ﷺ vahiy tam bir ay gecikti, öyle ki insanlar söyleyeceklerini söylediler. İş onun elinde olsaydı, tek bir gün bile gecikmezdi.

Onun Kendi Sözü ﷺ Kur'an'a Asla Benzemez

O, kendi arzusuna göre konuşmaz. O, vahyedilen bir vahiyden başkası değildir.

Necm suresi — 3-4. ayetler

Kur'an

Ritim, fâsılalar ve özgün bir yapı

Hadis-i şerif

Fasîh beşerin belagati... o yapı olmadan

Tek adam... kimsenin karıştıramadığı iki üslup

Üslup analizi ikisini zorlanmadan birbirinden ayırır

Sade sözlerle

Peygamber ﷺ Arapların en fasihiydi ve hadisleri belagatin zirvesindedir. Buna rağmen **onun sözü hiç kimsede hiçbir zaman Kur'an ile karışmamıştır** — iki üslup apaçık farklıdır ve bir hadisin Kur'an'a nispet edildiği hiç görülmemiştir.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Kur'an onun ﷺ telifi olsaydı, bütün sözlerinde üslubu tek olurdu — çünkü insan, kurtulamayacağı bir üslup parmak izi taşır; hele yirmi yıl boyunca. Ashabı ise her gün ikisini birden işitiyordu ve ikisi onlar için tek bir an bile birbirine karışmadı.

Bilim bugün ne diyor?

Üslupbilim (Stylometry), kelime dağılımını, cümle uzunluğunu ve yapı örgüsünü ölçerek metni sahibine nispet eden, bugün yerleşmiş bir ilimdir. Kur'an ile hadise uygulanmış ve aralarındaki fark apaçık ortaya çıkmıştır. Yapıdaki en belirgin fark şudur: Kur'an **düzenli fâsılalara**, iltifata ve zamirler arasında geçişe dayanır; hadis ise bu kuruluşu izlemez. Üstelik Kur'an **bizzat Peygamber'e ﷺ emir, nehiy ve sitem kipiyle hitap eder** ve ona "De ki" demesini buyurur — üç yüzden fazla kez.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Buna üçüncü bir türü de ekleyin: **kudsî hadis** — Peygamber'in ﷺ Rabbinden mana olarak rivayet ettiği sözdür; buna rağmen **Kur'an sayılmaz ve namazda okunmaz**. Böylece tek bir adamın dilinden çıkan üç söz mertebesi var ve bunlar hükümde ve muamelede kesin biçimde birbirinden ayrılır: Kur'an, okunmasıyla ibadet edilen, meydan okumaya konu olan ve tevatürle harfi harfine nakledilendir; kudsî hadis, manası Allah'a nispet edilen ve Peygamber'in ﷺ lafzıyla rivayet edilendir; nebevî hadis ise onun kendi sözüdür. Bu **ince üçlü ayırım** ilk günden beri ayakta ve hiç bulanmamıştır. Hepsisi tek bir beşerî kaynaktan gelseydi, bu ayırımın yirmi yıl korunması mümkün olmazdı.

Kısasta Sizin İçin Hayat Vardır

Ey akıl sahipleri! Kısasta sizin için hayat vardır; umulur ki sakınırsınız.

Bakara suresi — 179. ayet

Arapların söylediği en belîğ söz

“Öldürmek, öldürmeyi en çok engeller”

14 harf

Ve Kur'an dedi ki

“Kısasta sizin için hayat vardır”

Daha az harf... daha çok mana

Onda hayat var, sadece katlin nefyi değil · gayeyi andı, vasıtayı değil
Ve onu adil kısasla kayıtladı, mutlak öldürmeyle değil

Belagat âlimlerinin incelediği yüzlerce örnekten yalnızca biri

Sade sözlerle

Arapların bu manada övündükleri en belîğ söz şuydu: “Öldürmek, öldürmeyi en çok engelleyendir”. Sonra Kur'an **daha az harfli ve çok daha zengin manalı** bir cümleyle geldi: “Kısasta sizin için hayat vardır”.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

“Öldürmek, öldürmeyi en çok engelleyendir” sözü, Araplar nezdinde îcâzın zirvesi sayılır ve atasözü gibi kullanılırdı. Büyük manaları az kelimeye sığdırmakta yarışılır ve bunu fesahatin en yüksek derecesi sayarlardı.

Bilim bugün ne diyor?

Belagat âlimleri ikisi arasındaki farkı çözümlediler ve yedi, hatta daha fazla yön buldular. En belirginlerinden: Kur'an, sevilen gaye olan **hayatı** andı; atasözü ise çirkin görülen öldürmeyi andı. Kur'an onu “**kısas**” ile, yani adil ve meşru öldürmeyle kayıtladı; atasözü ise öldürmeyi mutlak bıraktığından zulmü de kapsadı. Kur'an, tek bir durumun ortadan kalkmasını değil, **bütün topluma sürekli bir hayatı** ispat etti; “öldürme” lafzını iki kez tekrarlamaktan kurtuldu; ve ahlakî gaye ile bitirdi: “umulur ki sakınırsınız”. Üstelik bunların hepsi daha az harfle.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Burada önemli olan yalnızca bu örnek değil, **onun bir istisna olmamasıdır**. Arap belagat ilimlerinin tamamı — meânî, beyan ve bedî — aslında bu metnin i'câzını açıklama çabasından doğdu; bu alanda Bâkılânî'nin İ'câzü'l-Kur'an'ından Abdülkâhîr el-Cürçânî'nin Delâilü'l-İ'câz ve Esrârü'l-Belâga'sına kadar yüzlerce kitap yazıldı. Yani **tek bir kitabı çözümlemek için eksiksiz bir beşerî ilim kuruldu** — yeryüzünün hiçbir dilinin tarihinde bunun bir benzeri yoktur. Araştırmacılar bugün hâlâ ondan, kendilerinden öncekilerin çıkaramadığını çıkarmaktadır.

Bana Cevâmiu'l-Kelim Verildi

Ben cevâmiu'l-kelim ile gönderildim.

Buhârî ve Müslim rivayet etti — müttefekun aleyh

“Din nasihattir”

“Zarar da yoktur, zararlar karşılık da”

“Ameller ancak niyetlere göredir”

“Müslüman, elinden ve dilinden müslümanların selamette olduğu kişidir”

Birkaç kelime... üzerine fıkıhta koca bablar kuruldu

Binlerce meseleyi düzenleyen küllî kaideler

Sade sözlerle

Peygamber'in ﷺ hasletlerinden biri de **az kelimeyle çok mana** söylemesi idi. Birkaç kelimelik hadisler üzerine, fıkıhta ve hukukta baştan sona bablar bina edilmiştir.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Özlü hikmet bütün milletlerde bilinir: Arapların atasözleri, Hint'in hikmetleri, Yunan'ın öğütleri. Ama bunlar **genel ahlakî öğütlerdir**; üzerine bütünlüklü bir hukuk düzeni kurulacak kaideler değil. Hikmet ile fikhî kaide arasındaki fark ise esaslı bir farktır.

Bilim bugün ne diyor?

Tek bir örnek alın: **“Zarar da yoktur, zararlar karşılık da”** — Arapçada dört kelime. Üzerine İslam fıkıhında baştan sona bir bab kuruldu: komşuluk, yapı, boşanma, alışveriş, şüf'a, gasp, mülkiyet ve mâlikin hakkının sınırlanması. Ve bütün fıkıh mezheplerinin üzerinde döndüğü **beş büyük kaideden** biri oldu. Bir benzeri de “Ameller ancak niyetlere göredir” hadisidir; imamlar onu ilmin üçte biri saymış, Şâfiî ise fıkıhın yetmiş babına girdiğini söylemiştir.

Bu neden kesin bir mucizedir?

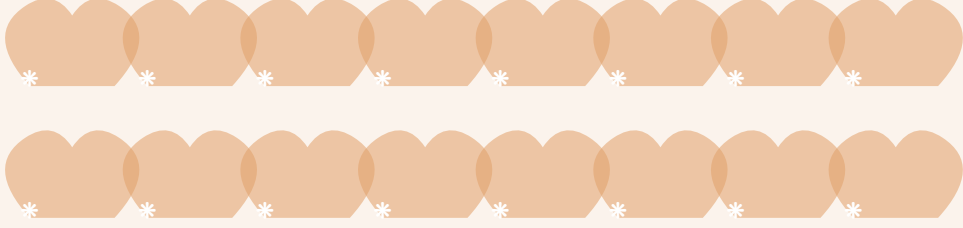
Hem kapsayıcı hem dışlayıcı küllî bir kaide kurmak, uzun bir metin yazmaktan çok daha zordur. Kaide, altına giren her şeyi içine almalı, girmeyen her şeyi dışarıda bırakmalı ve sahibinin aklına hiç gelmemiş durumlar karşısında da ayakta kalmalıdır. Bugün kanun koyucuların uğraştığı iş budur; metinleri ciltler hâlinde çıkar, sonra her yıl değiştirilir. Dört kelimelik bir metnin on dört asır ayakta kalması ve o gün hiç var olmayan meseleleri — sanayi kirliliği, dijital zarar gibi — kapsamı ise üzerinde durulmayı hak eder. Dikkat edin: hadisin kendisi bunu kazanmaya değil, bağışa nispet ediyor: “Cevâmiu'l-kelim ile **gönderildim**”.

Milyonların Göğsünde Bir Kitap

Hayır, o, kendilerine ilim verilenlerin göğüslerinde apaçık ayetlerdir.

Ankebût suresi — 49. ayet

İnsanlık tarihinde en çok ezberlenen kitap

Her kıtada ve her nesilde milyonlarca hafız

Her göğüste canlı bir nüsha — yakılamaz, değiştirilemez

Sade sözlerle

Kur'an yalnızca kitaplarda korunmadı — **insanların göğüslerinde** de korundu. On dört asırdır her nesilde onu milyonlarca insan ezberliyor; aralarında Arapça hiç bilmeyen çocuklar da var.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Eski kitaplar, kâhin ve âlimlerin elindeki sayılı nüshalarda saklanırdı. Kütüphane yanınca ya da nüsha kaybolunca kitap da kaybolurdu — bugün yalnızca adlarıyla bilinen nice kitabın başına gelen budur. Ümmilik, her metnin yayılmasının önünde bir engeldi.

Bilim bugün ne diyor?

Bugün Kur'an hâfızlarının sayısı milyonlarla tahmin ediliyor: Endonezya'da, Nijerya'da, Türkiye'de, Pakistan'da, Arap ülkelerinde, Avrupa'da ve Amerika'da. Onlar için uluslararası yarışmalar düzenleniyor; harfi harfine, harekesi ve tecvidiyle ezberden okuyarak yarışıyorlar. Ve **çoğu Arap değil** — yani ana dilleri olmayan bir dildeki metni ezberliyorlar. İnsanlık tarihinde bu kadar çok sayıda ve bu kadar titizlikle ezberlenmiş başka bir kitap bilinmiyor.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Bunun **tahrifin imkânsızlığı** üzerindeki etkisi, asıl delalet noktasıdır. Yalnızca kitaplarda korunan bir metin, nüshalara hâkim olunarak değiştirilebilir. Ama birbirinden uzak kıtalarda milyonlarca insanın ezberlediği, onları bir araya getiren tek bir otorite, tek bir dil, tek bir devlet bulunmayan ve her gün beş vakit namazda okunan bir metinden tek bir harfi değiştirmek **fiilen imkânsızdır**; çünkü ilk cemaat namazında ortaya çıkar. Ayetin tam olarak işaret ettiği şey de budur: **"göğüslerde** apaçık ayetlerdir" — "sayfalarda" değil. Bu, "Zikri kuşkusuz biz indirdik ve onun koruyucusu da elbette biziz" sözünün, gözlenip sayılabilen beşerî bir mekanizmayla fiilen gerçekleşmesidir.

Her Ayet Kendisine Yakışanla Biter

*Allah mutlak güç ve hikmet sahibidir. Allah çok bağışlayan, çok merhametlidir.
Allah hakkıyla işiten, bilendir.*

Kur'an'ın çeşitli yerlerindeki ayet sonları

Bir ayet sonu diğeriyle değışse mana bozulur

Ceza ve kudret bağlamı

“Üstün ve Hikmetli”

Tövbe ve bağışlanma bağlamı

“Bağışlayan ve Merhametli”

Dua ve şikâyet bağlamı

“İşiten ve Bilen”

Altı binden fazla ayet... her ayet sonu yerli yerinde

Ayetin içeriği ile onu bitiren Allah'ın ismi arasındaki ince uyum

♀ Sade sözlerle

Kur'an ayetlerinin çoğu, Allah'ın güzel isimlerinden ikisiyle biter. Şaşırtıcı olan şudur: **her ayet sonu, kendi ayetinin konusuna tam olarak uyar** — bir ayet sonunu bir başkasıyla değıştirsенiz, bir şeyin bozulduğunu hemen hissedersiniz.

⌘ O zaman insanlar ne sanıyordu?

Arap şiiri kaside boyunca tek bir kafiyeyle bağlı kalır ve çoğu kez **lafız onun uğruna zorlanır**; beyit, hiç gereği olmayan bir kelimeyle doldurulur. Bu, eleştirmenlerin bildiği bir kusurdur. Kâhinlerin secisi ise daha da zorlamaydı. Dolayısıyla düzenli fâsılları olan bir metinde de böyle bir zorlama beklenirdi.

⚙ Bilim bugün ne diyor?

Kur'an'da durum tam tersidir: **fâsıla manaya tâbidir, ona hükmetmez**. Ceza ve intikam ayeti “mutlak güç sahibi, intikam sahibi” ile biter; tövbe ayeti “çok bağışlayan, çok merhametli” ile; dua ayeti “hakkıyla işiten, hakkıyla bilen” ile — çünkü dua eden kişinin işitmeye ve hâlinin bilinmesine ihtiyacı vardır. Bu inceliğin en meşhur örneği hırsızlık ayetidir: “**mutlak güç ve hikmet sahibi**” ile biter — cezayı uygulamada güç, onu koymada hikmet; ardından gelen tövbe ayeti ise “**çok bağışlayan, çok merhametli**” ile biter. Bu konuda “fâsıla ilmi” adıyla müstakil kitaplar yazılmıştır.

✦ Bu neden kesin bir mucizedir?

Bunu kendiniz deneyin: herhangi bir dilden uzun ve kafiyele bir metin alın, her kafiyele kendi cümlesinin içeriğine tam olarak uyup uymadığını deneyin. Vezin ya da kafiye uğruna doldurulmuş yerleri mutlaka bulursunuz — bu, insan işinde tabiidir. Kur'an'da ise altı binden fazla ayet vardır, çoğu bir fâsıla ile biter ve hepsi **yirmi üç yıla yayılarak parça parça** indi; ne bir müsvedde vardı ne de bir gözden geçirme. Bu uyumun bu sayıda ve bu iniş biçimiyle tutması, ne kadar ileri olursa olsun dil ustalığıyla açıklanamaz.

Peki Şimdi... Bütün Bunlarla Ne Yapacaksınız?

Onlara ayetlerimizi ufuklarda ve kendi nefislerinde göstereceğiz; sonunda onun hak olduğu kendilerine apaçık belli olacak. Rabbinin her şeye şahit olması yetmez mi?

Fussilet Suresi — 53. ayet

15

Gök

16

Yeryüzü

22

Hayat

24

Tarih

18

Gayb

Bağımsız birçok iplik... hepsi tek bir yönü gösteriyor

Tesadüfen bir araya gelme ihtimali sıfıra yakın

Sizden tek bir delile teslim olmanız değil, hepsine birlikte bakmanız isteniyor

Sade sözlerle

Kitabın sonuna geldiniz. Önünüzden geçen her delil tek başına tartışılabilir. Ama asıl soru şudur: **bunların hepsinin tek bir adamda tesadüfen bir araya gelme ihtimali nedir?**

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Tarihteki her milletin yücelttiği bir şey vardı. Ama ayırt eden soru şudur: onda **sınanabilecek ve yalanlanabilecek** bir şey var mıydı? Efsaneler ne bir tarihle sınırlanmış bir kehanet sunar, ne kendi çağının bilgisine aykırı bir kâinat tasviri, ne de on dört asır ayakta kalan açık bir meydan okuma.

Bilim bugün ne diyor?

Burada okuduklarınız, hiçbiri diğerine dayanmayan, birbirinden tamamen bağımsız beş iptir: çağının bilimine aykırı düşen, sonra asırlar sonra bilimin doğruladığı **bir kâinat tasviri**; inkâr edildikten sonra topraktan çıkan **arkeolojik şahitler**; söylendiği gibi gerçekleşen **tarihli ve belirli kehanetler**; hâlâ kendi ellerinde duran **muhaliflerin kendi kitaplarındaki metinler**; ve kabul edilmemiş **açık bir dil meydan okuması**. Bir ip düşse, diğer dördü yine ayakta kalırdı.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Buradaki akıl yürütme, **birbirinden bağımsız delillerin birikmesi** akıl yürütmesidir; mahkemede de bilimde de uygulanan budur. Tek bir delil bir ihtimal olabilir, iki delil bir rastlantı sayılabilir; ama aralarında hiçbir bağ bulunmayan alanlardan — astronomi, jeoloji, tıp, arkeoloji, tarih ve dil — gelen onlarca delilin hepsinin tek bir yönü göstermesi tesadüfle açıklanamaz. Kur'an sizden kör bir teslimiyet istemiyor; yedi yüzden fazla yerde sizi bakmaya ve düşünmeye çağırıyor: "Hiç bakmıyorlar mı?", "Hiç düşünmüyorlar mı?", "Hiç akletmiyorlar mı?", "De ki: delilinizi getirin." Ve vaat ettiğini önünüze koydu: **"Onlara ayetlerimizi ufuklarda ve kendi nefislerinde göstereceğiz."** Siz de gördünüz. Gerisi yalnız size kalmıştır.